

З ПРМНЯМІ ВЕСНАВОГА СОНЦА

Гэта свята прыходзіць да нас з промнямі веснавога сонца. І хоць ляжыць яшчэ на пелях снег, а прырода толькі-толькі пачынае ажываць, жанчыны адчуваюць цеплыню. Яе дораць ім 8 сакавіка мужы, браты і сябры. Яны атрымліваюць ад іх падарункі, віншавальныя паштоўкі, тэлеграмы, галінкі пяшчотнай мімозы.

Свята жанчын трывала ўвайшло ў жыццё нашай краіны. Яно адзначаецца ў кожным працоўным калектыве, у кожнай сям'і. І гэтая традыцыя сведчыць аб тым, што народ аддае даніну павагі і любові сваім дочкам, іх працы, аднаснаці Радзіме.

55 год прайшло з дня, калі ў Капенгагене сабраліся сацыялісты 12 краіч Еўропы і Амерыкі на свой кангрэс. Яны дэмавіліся аб сумесных дзеяннях у барацьбе за сваё раўнапраўе. 8 сакавіка быў аб'яўлен Міжнародным днём жанчын. Расія з'явілася першай краінай у свеце, дзе барацьба працоўных за раўнапраўе жанчын увянчалася поспехам. Жыццё савецкіх жанчын, іх палажэнне

ў грамадстве стала марай і мэтай усіх жанчын свету. І не выпадкова, што першая жанчына-касманаўт Валянціна Нікалаева-Церашкова — грамадзянка СССР.

Слаўныя імёны жанчын — вучоных, будаўнікоў, геолагаў, інжынераў, авіятараў, урачоў, настаўніц, калгасніц з гордасцю называюцца ў святочныя дні. Беларусь ганарыцца дактарамі навук: Л. Чаркасавай, моваведам М. Жыдовіч, урачом М. Залатаровай і іншымі. За самаадданую працу 57 беларускіх жанчын удастоены звання Героя Сацыялістычнай працы. Сярод іх ткачыца М. Чэмель, дзярка Л. Асіюк, старшыня калгаса Т. Жыгалка, будаўнік М. Макарэвіч.

Праз два месяцы савецкі народ адзначыць 20-годдзе разгрому гітлераўскага фашызму. Каб наблізіць гэтую перамогу, многія жанчыны ў гады вайны ўзялі ў рукі зброю, нароўні з мужчынамі неслі цяжар салдацкага і партызанскага жыцця. А тыя, якія засталіся ў тыле, кавалі зброю, вырошчвалі хлеб. Жанчыны разам з фран-

тавікамі заваявалі перамогу, выратавалі свет ад карычневай чумы. Назаўсёды ўвайшлі ў гісторыю імёны беларускіх героінь А.Мазанік, З. Тусналобай, П. Казлоўскай, М. Осіпавай. У суровыя гады ліхалецця на долю савецкіх жанчын выпала многа гора і выпрабаванняў. Таму цяпер яны вядуць такую ўпартую барацьбу супраць вайны. Савецкія жанчыны ідуць у першых радах барацьбітоў за мір, за справядлівасць, за шчасце дзяцей.

8 сакавіка мы ўспамінаем сваіх замежных сябровак на ўсіх кантынентах і шлём ім шчырае прывітанне. У гэты дзень мы віншваем са святам нашых суайчынніц. З асаблівай прыемнасцю ўспамінаем тых, з кім давалася пазнаёміцца ў час іх прыезду на Радзіму, і тых, ад каго ў рэдакцыю прыходзяць пісьмы. Прыемна ведаць, што і на далёкай чужыне яны застаюцца патрыёткамі сваёй Радзімы, выхоўваюць у сваіх дзяцей любоў да краіны, у якой нарадзіліся. У Міжнародны жаночы дзень мы жадаем усім ім добрага здароўя, шчасця.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ!

ПРЫШЛА я неяк да ўрача. Побач са мной у прыёмным пакоі сядзелі маладыя салдаты, якія гучна размаўлялі паміж сабой. Я зразумела, што самі яны бельгійцы, але служыць у Заходняй Германіі. Іх там вучаць ваяваць і ўнушаюць, што ў іх ёсць толькі адзін вораг — рускія. Супраць Расіі збіраюцца ваяваць усе краіны НАТО. Крыўдна і балюча стала мне ад іх размовы. «Што зрабіла дрэннага вам мая Радзіма? — спытала я ў гэтых хлопцаў. — Хіба Савецкі Саюз нападаў на каго-небудзь? І хіба не рускія салдаты вызвалілі вас у 1945 годзе ад фашыскага рабства?»

І вось зараз я думаю: нямецкія мілітарысты зноў імкнуцца да развязвання вайны. Ім мала, што на іх сумленні ўжо дзве сусветныя вайны, мільёны загубленых чалавечых жыццяў! І як не абуралася, што ў свае рэваншсцкія планы яны ўця-

ваюць іншыя краіны, у прыватнасці Бельгію, якая ад Савецкага Саюза нічога акрамя добра не мела.

Е. НАВІЦКАЯ.

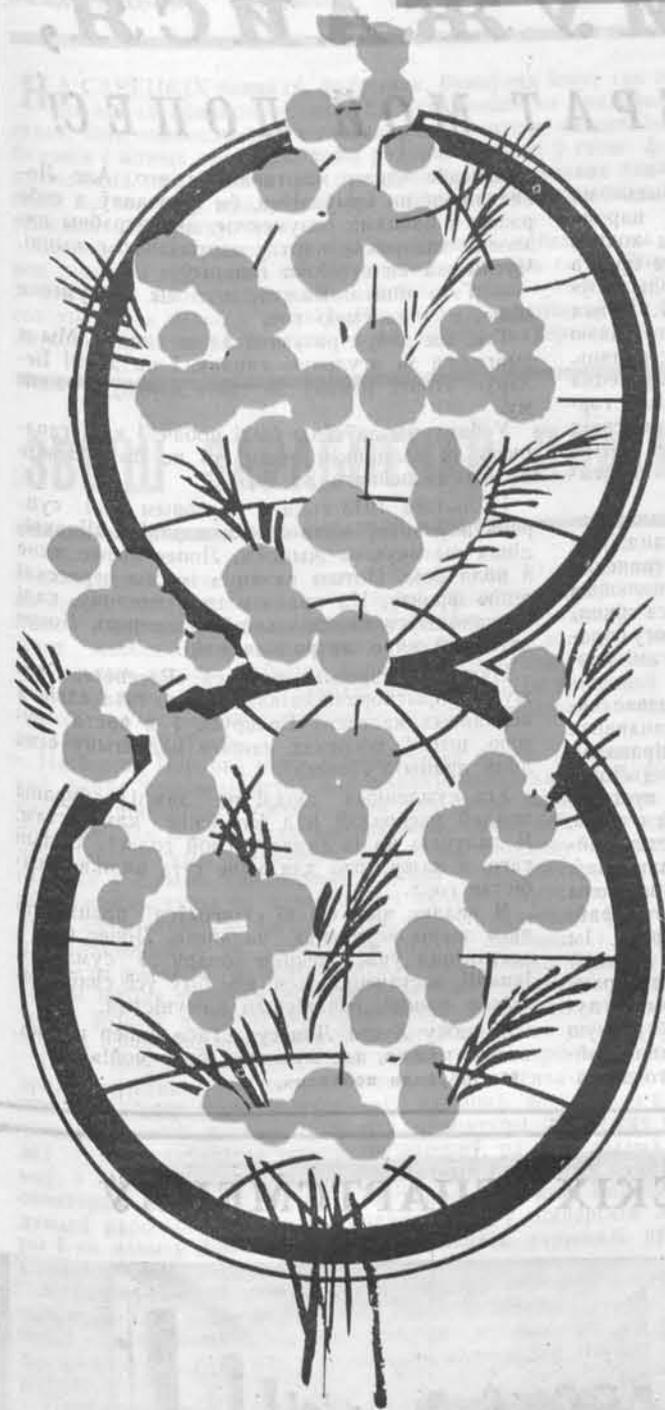
Бельгія.

НЕДАВНО в Русский клуб города Сиднея приехала фотовыставка «Белоруссия сегодня». Большое спасибо редакции «Голосу Радзімы» за этот дорогой для нас подарок. Интерес к жизни на Родине у всех русских очень велик, и выставка сыграет в этом деле свою роль. В частности, всех просто удивляет, что Минск — такой красивый современный город. Очень приятно представлять, как выглядит Ленинский проспект, название которого столько раз писали на конвертах, посылаемых вам писем. Еще раз сердечно спасибо.

Я. СТЕПАНОВ.

Австралия

Фота Ю. ІВАНОВА.

БРЭСЦКІ ПЕДІНСТЫТУТ. БУДУЧЫЯ ФІЗІКІ Л. ПАЦЯЮК І М. ЛІТВІНОВІЧ.

НОВІНЫ:

МАСКВА

У Савецкім Саюзе зроблен запуск штучных спадарожнікаў Зямлі «Космас-54», «Космас-55» і «Космас-56». Выяўдзены на арбіту ўсіх трох спадарожнікаў ажыццёўлена адной ракетай-носьбітам. На спадарожніках устаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для працягу даследаванняў касмічнай прасторы ў адпаведнасці з праграмай, аб'яўленай ТАСС 16 сакавіка 1962 года.

МІНСК

У маладым горадзе Жодзіна — вялікая падзея. Закончана збудаванне буйнога вытворчага корпуса — галоўнага канвеера Беларускага аўтазавода. З пускам яго пачынаецца серыйная вытворчасць дваццацісямтоннага самазвала «БелАЗ-540», які прыйшоў на змену 25-тоннаму «МАЗ-525». Новы аўтамабіль больш дасканалы за папярэдні, кіраваць машынай будзе значна лягчэй.

ГРОДНА

Добры падарунак атрымалі жывёлаводы саўгаса «Тарнова». У вёсцы Фальковічы будаўнікі здалі ў эксплуатацыю механізаваную ферму па адкорму буйной рагатай жывёлы. Кармацэх абсталяван установай для вырабу дражджэй, запаранай камерай і разлічаны на прыгатаванне кармоў для тысячы галоў буйной рагатай жывёлы. Усе механізмы абслугоўвае адзін чалавек. Ён жа падвозіць кармы з цэха да прыёмнікаў фермы.

АДЭСА

Новы чарнаморскі танкер «Людзінава» праводзіў свой першы рэйс. У Адэнскім заліве радыёстанцыя судна прыняла трывожны сігнал. З борта заходнегерманскага танкера «Тасо» тэрмінова прасілі медыцынскую дапамогу маракі, які атрымаў траўму. Савецкі танкер змяніў курс, і хутка ўрач судна Чырчоў быў на борце «Тасо». Нямецкаму маракі была аказана кваліфікаваная дапамога. А на наступны дзень ад экіпажа «Тасо» паступіла радыёграма: «Хворы адчувае сябе добра. Яшчэ раз дзякуем».

ДУШАНБЕ

На поўдні Таджыкістана ўстанавілася цёплае надвор'е. Дружна ўзылі азійцы. Земляробы прыступілі да сяўбы ранніх яравых. Ужо некалькі тысяч гектараў занята цукровымі буракамі, гарохам, люцэрнай, гароднінай і бульбай.

ПОЛАЦК

Тут пачалося будаўніцтва млынкамбіната. Гэта будзе вытворчы комплекс. У яго ўвойдуць элеватар магутнасцю 16 тысяч тон збожжжа, млын, разлічаны на 200 тон шатроўкі ў суткі, а таксама камбикормавы завод. На новым прадпрыемстве прадугледжваецца поўнаасцю механізацыя і аўтаматызацыя ўсе працэсы. Кіраванне складанымі механізмамі будзе ажыццяўляцца з дапамогай пультаў. Камбінат будзе аснашчаны найвышым высокапрадукцыйным абсталяваннем.

ПРУЖАНЫ

З кожным годам усё больш добраўпарадкаўваецца і забудоўваецца горад. Нядаўна на Чырвонаармейскай вуліцы здадзены ў эксплуатацыю 16-кватэрны дом для выкладчыкаў сельскагаспадарчага тэхнікума. Акрамя гэтага, 52 сям'і рабочых і служачых летася справілі наваселле ў добраўпарадкаваных кватэрах. Неўзабаве яшчэ 20 сям'яў атрымаюць новае жыллё.

Шырокі размах будаўніцтва наглядаецца за апошні час у вёсках. У калгасах і саўгасах будуюцца 553 дамы, 197 з іх ужо заселены. Большасць з іх пабудавана з цэглы і шлакабетону.

НАВАГРУДАК

Музей Валеўскай сярэдняй школы папаўняецца новымі экспанатамі. Для вёскі Навадзвінска пры земляных работах школьнікі знайшлі зуб маманта. Падабралі цікавы матэрыял вучні і аб сваёй вёсцы Валеўка. У музеі ствараецца спецыяльная экспазіцыя аб гісторыі Навагрудчыны.

ЦАЛІНАГРАД

Новы сельскі вадаправод даўжынёй у адзінаццаць кіламетраў, прыняты ад будаўнікоў у эксплуатацыю цалінным саўгасам «Смірноўскі» Кустанайскай вобласці, характэрны цікавымі асаблівасцямі. Яго камунікацыі пачынаюцца на глыбіні сямідзiesiąці метраў у падземным моры, якое ўтварылася, як сцвярджаюць гідрагеолагі, дзiesiąці мільёнаў гадоў таму назад. Смачная і празрыстая вада паступае па шчылінах і чыгунных трубах у размеркавальную сетку. Яна цалкам гатова да ўжывання, таму адпала неабходнасць у будаўніцтве ачышчальных збудаванняў.

НОВІНЫ:

НЬЮ-ІОРК. Амерыканскі касмічны карабель «Рэйнджэр-8» урэзаўся ў паверхню Месяца ў раёне «Мора спакою». Перад гэтым тэлевізійныя камеры, устаноўленыя на касмічным караблі, зрабілі каля 7500 здымкаў паверхні Месяца, якія былі перададзены на Зямлю.

НІКАЗІЯ. Падпісана пагадненне паміж СССР і Рэспублікай Кіпр аб узаемнай пастаўцы тавараў у 1965 — 1967 гадах і пратакол аб стварэнні гандлёвага прадстаўніцтва СССР у Рэспубліцы Кіпр. Прадугледжваецца, што ў гэты перыяд тавараабарот паміж дзвюма краінамі больш чым у тры разы перавысіць аб'ём гандлю, дасягнуўшы за тры папярэднія гады.

СТАМБУЛІ. Міністр замежных спраў новага кааліцыйнага турэцкага ўрада Х. Э. Ішык, які прыйшоў з Масквы ў Турцыю, заявіў журналістам на стамбульскім аэрадроме, што палітыка добрасуседскіх адносін з Савецкім Саюзам будзе

У ПАЛЁЦЕ — НОВЫЯ САВЕЦКІЯ СПАДАРОЖНІКІ ЗЯМЛІ ● ПЕРШЫ РЭЙС
ТАНКЕРА «ЛЮДЗІНАВА» ● «БелАЗ-540» НА КАНВЕЕРЫ ● МЕХАНІЗАЦЫЯ ІДЗЕ
НА ФЕРМЫ ● ВУЛІЦЫ МУРАВАННЫХ ДАМОЎ НА ПРУЖАНШЧЫНЕ

Кірыл АРЛОУСКІ,

Герой Савецкага Саюза,

Герой Сацыялістычнай Працы

МУЖАЙСЯ, БРАТ МОЙ ЛОПЕС!

Зноў судзіць Хуста Лопеса.

Судзіць тыя, хто самі павінны быць на лаўцы падсудных. Катам іспанскага народа мала катаргі для Хуста Лопеса. Яны хочуць яго крыві. Яны судзіць не толькі і не проста Хуста Лопеса. Яны судзіць ідэі свабоды, роўнасці, братства, шчасця ўсіх народаў. Гэтыя нікчэмныя людзі не разумеюць, што ідэю нельга ні пасадзіць за краты, ні расстраляць.

Хуста Лопес — адзін з тых, хто з'яўляецца сумленнем і гонарам Іспаніі. Накштат горкаўскага Данка, ён гатовы вырваць са сваіх грудзей сэрца, каб асвятліць народу гэтым ярка палаючым факелам шлях з царства цемры ў царства свабоды.

Я ведаю Хуста Лопеса амаль трыццаць гадоў, з 1936 года, калі ён быў камандзірам брыгады, якая змагалася супраць іспанскіх, нямецкіх і італьянскіх фашыстаў. Рэвалюцыя пацярпела тады паражэнне, але Лопеса ніколі не пакідала вера ў канчатковую перамогу справы камунізма. І ён прымаў бой з ворагамі ўсюды, дзе ён знаходзіўся.

Хуста Лопес — брат мой. Нас звязвае самае высокае сваяцтва — сваяцтва, змацаванае ў баях. Лёс звёў нас у Беларусь, акупіраванай нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Мы з Лопесам перасеклі лінію фронту, каб зноў сустрэцца з ворагам, супраць якога змагаліся тады, у 1936 годзе, на іспанскай зямлі. Ён стаў байцом партызанскага атрада, якім я камандаваў.

Усе мы вельмі любілі Лопеса за цвярозы розум і гарачае сэрца, за беззаветную храбрасць. У атрадзе нашым не было ўрача. Ім стаў Хуста. Ён увогуле шмат ведаў і ўмеў, гэты цудоўны, абаяльны чалавек. Паўтараю, мы вельмі любілі яго. Шырокая, адкрытая душа была ў Лопеса. Ён добра разумеў рускую мову, але не вымаўляў шыпячых. Нашы байцы настолькі зрадзіліся з Лопесам, што дазва-

лялі сабе часам жартаваць з яго. Але Лопес ніколі не крыўдзіўся, ён жартаваў з сябе разам з байцамі, разумеючы, як патрэбны нязлосны таварыскі жарт у партызанскім жыцці. Часам жа ён сур'ёзна гаварыў:

— Гэта нішто. Важна, што вы разумеце мяне, а я разумею вас.

Так, мы добра разумелі адзін аднаго. Мы ж змагаліся за агульную справу, і на зямлі Беларусі Лопес ваяваў за сваю далёкую радзіму.

У баях мы заўсёды былі побач, і калі гаварыць аб салдацкім локці, то не было локця больш надзейнага за гэты.

17 лютага 1943 года ў чарговым баі супраць акупантаў мяне цяжка паранілі. Штохвілінна рызкуючы жыццём, Лопес вынес мяне з поля бою. Потым разам з ім мы перасеклі лінію фронту. На працягу трох месяцаў, калі я знаходзіўся паміж жыццём і смерцю, Лопес даглядаў мяне, як родная маці.

Цяпер я старшыня калгаса «Рассвет». Скажу без прытворнай сціпласці, што гэта адзін з перадавых калгасаў Беларусі. І я часта думаю, што ў поспехах нашага калектыву ёсць доля працы і Лопеса.

Усе сумленныя людзі на зямлі абураны подлай расправай над іспанскім камуністам. Я далучаю да іх галасоў свой голас! Больш таго, я кажу, што для мяне гэта вялікае асабістае гора.

Я ведаю: чым бы ні скончыўся працэс, на якім зверы «судзіць» чалавека, Лопес быў і застаўся ўвасабленнем гонару і сумлення Іспаніі, застаўся тым, кім быў усё сваё святое жыццё, непакіснёным камуністам.

Я кажу Хуста Лопесу: «Табе цяпер цяжка, вельмі цяжка, але мужайся, брат мой!»

Магілёўская вобласць.

ДЛЯ ВІЦЕБСКІХ СПАРТСМЕНАЎ

У Віцебску па вуліцы Леніна адкрыт адзін з буйнейшых у рэспубліцы магазін спартыўных тавараў. Плошча яго гандлёвага залаў 1,2 тысячы квадратных метраў. На здымку: у зале магазіна па продажы матцынклаў, матаролераў і веласіпедаў.

Фота Г. УСЛАВА.

ЗАЯВА ТУРЭЦКАГА ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА ● ПАЛІТЫЦЫ ДОБРАСУСЕДСКІХ АДНОСІН — РАЗВІВАЦЦА.

● ЗДЫМКІ «РЭЙНДЖЭРА-8» ● «МЕДСЕСТРЫ» — ЗАБОЙЦЫ ПРЫЦЯГНУТЫ ДА СУДА ● ГАНДЛЁВАЕ ПАГАДНЕННЕ З КІПРАМ.

працягваць развівацца. «Наша знешняя палітыка, — сказаў ён, — не з'яўляецца палітыкай ізаляцыянізму. Гэта — палітыка развіцця адносін з усімі краінамі. Яна адпавядае інтарэсам Турцыі».

Да свайго прызначэння на пасаду міністра замежных спраў Х. Э. Ішык быў паслом Турэцкай рэспублікі ў Савецкім Саюзе.

БОН. У мюнхенскім судзе пачаўся працэс па справе 14 былых медсясцёр, якія пры нацызме прымалі актыўны ўдзел у знішчэнні ў бальніцах людзей, аб'яўленых «разумова непаўнаценнымі». Па наяўных даных, усяго шляхам прышчэпак смяртэльных доз снатворнага і іншых сродкаў было знішчана больш 8000 чалавек. Кожная з медсясцёр, якія сядзяць на лаўе падсудных, непасрэдна ўдзельнічала ў знішчэнні 200 і больш чалавек.

ХАНОЙ. В'етнамскай народнай арміяй захоплены ў палон пілот ВПС ЗША Роберт Шомейкер. Ён бамбіў і абстрэльваў тэрыторыю Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

БЕРЛІН. Працоўныя Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ўшаноўваюць памяць савецкіх воінаў, якія загінулі ў баях за вызваленне нямецкага народа ад фашысцкага прыгнёту. З выпадку 47-й гадавіны Савецкай Арміі ў гарадах і сёлах рэспублікі адбылося ўскладанне вяноў да помнікаў, пастаўленых у гонар савецкіх герояў, загінуўшых у Вялікай Айчыннай вайне.

3 ПРОМНЯМІ ВЕСНАВОГА СОНЦА — так называецца перадавая артыкул нумара, посвячанага Міжнароднаму жанскаму дню, якім сёння адзначаецца ў СССР і ў саюзных рэспубліках. 8-га сакавіда савецкі народ аддае дань уважэння і любові сваім славным дочкамі — іх преданнасці Родзіне, самоотверженнаму труду, матэрыяльнаму падтрыманню. Рэдакцыя паздравляе с Міжнародным жанскім

днем нашых саотчественниц за рубяжом, жадае ім здарова, шчасця і поспеху ў барацьбе за мір.
На савецкіх заводах, фабрыках, будоўлях існуюць так называемыя «фонды прадпрыемства», сродкі ў якіх адлічаюцца пры ўмовах выканання прадпрыемствам гаспадарчага плана. 20 процантаў з сродкаў гэтага фонду ідуць на выдзяленне новай тэхнікі і развіццё прадпрыемства, асталь-

ныя 80 процантаў — на нужды рабочых і служачых: будаўніцтва кватэр, клубов, дашкольных садочкаў і яслей, набыванне пазавоў, грошавыя прэміі. У раздзяленні гэтага фонду самае непасрэднае ўдзяленне прымаюць рабочыя. («ЗВЫШ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАТЫ», стр. 3).

«ЛЮДЗІ, БУДЗЬЦЕ ПІЛЬНЫМІ!» («Люды, будзьце бдзельнымі!») — прызываюць чалавечыя былыя узнікі Освенціма, сабраўшыся ў Мінску са ўсіх канцоў Савецкай краіны. Мінск не выпадаў з іх пераліку: у адной толькі Беларусі нацысты ўчынілі 2200 тысяч мірных жыхароў і ваеннаплененых, знішчылі 209 гарадоў і 9200 сёл. Выступалі людзі, самі пражыўшыя праз усё ужаснае і мукамі канцлагера, выступалі дзеці загінуўшых у Освенціме, выступалі матэры, пазавяшыўшы там сваіх дзяцей. Не могуць быць процены ўбійцы, якія сжыгалі, умерцавалі ў душыгубках, расстрэльвалі тысячы мірных людзей, праводзілі над людзьмі изуверскія опыты і выкачывалі кроў з дзяцей для солдат фашысцкай арміі. Гэтага трэба былі

Сёння в нумары

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

узнікі канцлагераў, гэтага трэба былі памятаць, гэтага трэба будучае чалавечыя (стр. 5).

«ГЭТА НАША АГУЛЬНАЯ СПРАВА» (стр. 5). Под гэтым заглаўнем мы пачынаем артыкул сакратара аддзела Товарищества савецка-беларускай дружбы горада Шарлеруа Люсьена Гонья, які расказвае аб барацьбе беларускага народа за мір і дружбу між нашымі краінамі. 28 сакавіда ў Брусселях, адзначаюць Л. Гонья, адбудзецца антыатомны марш моладзі, у якім прымуць ўдзяленне каля 30 тысяч чалавек. Марш пройдзе пад лозунгамі забароны атамнага зброі і адмены ваенных пагадненняў...

До сых пор у нашым лексіконе сустракаецца крылатое выражэнне «тэатр купца Епішкі-

на» як синонім тэатра халтурнага, дзе мастацтва забіта каммерцыяй і прадпрыемствам. Гэтыя словы ўзяты з драмы «Сявечкі» Я. Купчыка, вядомага беларускага актара, рэжысера, педагога і драматурга. Остро, весела, граціозна паставіў неаднаразова народны тэатр дома культуры Мінскаго трактарнага заводу. Прекрасна выканалі свае ролі тэатрысты литейнага цеха Г. Пушквіч (купца Епішкіна), выкладчыца заводскай школы С. Скірда (актрыса Гвоздінская), былы рабочы МТЗ студэнт політэхнічнага інстытута Г. Белоцерковский (барон фон Брейфорт) і другія ўдзяленніцы пастаноўкі. Рэцэнзія на спектакль называецца «КУПЕЦ ЯПІШКІН» НА ЗАВОДСКАЙ СЦЭНЕ» (стр. 6).

НА САВЕЦКІХ заводах, фабрыках, будоўлях існуюць так званыя «фонды прадпрыемства». Гэты фонд адлічаюцца пры ўмовах выканання прадпрыемствам гаспадарчага плана. 20 процантаў з сродкаў гэтага фонду ідуць на выдзяленне новай тэхнікі і развіццё прадпрыемства, асталь-

ныя 80 процантаў — на нужды рабочых і служачых: будаўніцтва кватэр, клубов, дашкольных садочкаў і яслей, набыванне пазавоў, грошавыя прэміі. У раздзяленні гэтага фонду самае непасрэднае ўдзяленне прымаюць рабочыя. («ЗВЫШ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАТЫ», стр. 3).

ЗВЫШ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАТЫ

КАМЕНТАРЫЙ АДН

сталава і развіццё вытворчасці, каля 40 процантаў — на будаўніцтва жылых дамоў, клубоў, дзіцячых садочкаў і яслей, дамоў адпачынку, сталовых, спартыўных збудаванняў і рамонт жытла. Астальныя сродкі ідуць на выдзяленне індывідуальных прэміяў, набыццё пазавоў у санаторыі і дамы адпачынку для работнікаў завода, на аказанне ім грашовай дапамогі, а таксама на паліпашэнне культурна-бытавога абслугоўвання работнікаў.

На базе Чорнага мора, у маляўнічай Анапе, за кошт сродкаў фонду прадпрыемства пабудаваны заводская здраўніца, карпусы піянерскага лагера, дача для дашкольнікаў, дом адпачынку. На будаўніцтва выдаткавана звыш 660 тысяч рублёў. Буйныя сумы затрачаны таксама на будаўніцтва курортнага гарадка ў Крыме, санаторыяў у Пяцігорску. Металургі часта выязджаюць туды на адпачынак і лячэнне. Хутка адкрыецца яшчэ адзін піянерскі лагер у лесе, поблізу Данца. Будуюцца прафілакторый, у ім адначасова будуць лячыцца і адпачываць сто работных. У новым чатырохпавярховым будынку адкрыта школа рабочай моладзі і вясёра тэхнікум. Дзесяткі тысяч рублёў з фонду прадпрыемства затрачаны на рамонт жытла і набыццё мэбля для інтэрнатаў маладых работных.

Вось, напрыклад, куды былі выдаткаваны сродкі з фонду прадпрыемства ў мінулым, 1964 годзе. 121 тысяча рублёў пайшла на мадэрнізацыю аграгатаў, набыццё электрона-вылічальных машын, розных прыбораў, апаратуры. 356 тысяч рублёў — на будаўніцтва піянерскіх лагераў, рамонт жылых дамоў, 2350 металургам выдалі бясплатныя і льготныя пазавоў у санаторыі, дамы адпачынку і на турысцкія базы. Каля 3500 дзяцей работных і служачых правялі лета ў піянерскім лагерах і на дачы ў Анапе. Больш 2850 чалавек атрымалі прэміі і грашовую дапамогу.

У раздзяленні фонду прадпрыемства работныя і служачыя прымаюць самы непасрэдны ўдзел. У мінулым годзе Данца металургічны завод зноў дабіўся высокіх эканамічных паказчыкаў. На 1965 год у фонд зноў адлічаецца больш 900 тысяч рублёў.

Нацяўнасць гэтага фонду не азначае, што толькі з яго чэрпаюцца сродкі на сацыяльна-бытавыя і культурныя патрэбы работных. За апошнія шэсць год для работнікаў завода за кошт дзяржавы пабудавана звыш 1500 кватэр, паліклініка, бальніца, водалячэбніца.

А. ШКАРБУН.

Калгас «Мая камунізма», што на Барысаўшчыне, — добрая, багатая калектыўная гаспадарка. З ростам даходаў арцелі, натуральна, расце і аплата працы калгаснікаў, што дае ім магчымасць купляць тэлевізары, матацыклы, машыны, якія аблягаюць хатнюю працу. «Электрычныя памочнікі» трывала ўвайшлі ў быт калгасніцы Лідзіі Сакалоўскай. Фота А. Лунашова.

НАШЫ КАРЕСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Стогадовы юбілей

У Бастынскую сярэднюю школу прыходзяць дзесяткі тэлеграм і пісем. Былыя выхаванцы віншуюць педагогаў і вучняў са славным юбілеем — стагоддзем школы. Калісьці тут была царкоўна-прыходская школа, у якой вучылася не больш чым 20 дзяцей. Цяпер пабудавана новае прасторнае памяшканне сярэдняй школы. У ёй навучаецца 640 вучняў.

Лунінецкі раён.

ЧАЛАВЕК НЕ ЗДАЎСЯ

У гады Вялікай Айчыннай вайны чатырнаццацігадовы сялянскі хлопчык Марк Смагаровіч стаў партызанскім сувязным. Фашысты закатавалі ў канцлагеры бацьку і маці юнака, расстрэлялі сястру. На фронце загінулі яго браты.

Марк пайшоў у партызанскі атрад імя Чапаева, каб адпомсціць вылюдкам за іх зверствы. Аднойчы, падрываючы чыгуначнае палатно, камсамалец Марк Смагаровіч быў цяжка паранены, страціў абедзве рукі. Але гэта не зламала волю юнака-партызана. Ён хоча расказаць людзям аб бяспасных партызанскіх нападках, аб подзвігах савецкіх людзей, аб іх мужнасці ў барацьбе супраць гітлераўцаў.

Увесь час пасля вайны Марк Смагаровіч з жонкай Бра-

ніславай Сцяпанавой і дзецьмі жыве ў сяле Астрашыцкі Гарадок, што пад Мінскам. Тут ён напісаў дзесяткі вершаў аб роднай прыродзе. Не так даўно ў Маскве ў выдавецтва «Савецкі пісьменнік» у перакладзе на рускую мову выйшла зборнік Марка Смагаровіча «Сняжынка», у якім змешчаны вершы і паэма «Сцежка бараксёра».

Марк Смагаровіч — жадаючы госьць у мясцовай бібліятэцы. Тут ён прымае актыўны ўдзел у выпуску насценнай газеты, правядзенні канферэнцый чытачоў.

В. ШЫМУК.

Яны таксама вучацца ў вясёра школе. Брыгадзір жывёлагадоўчай фермы саўгаса «Пагародна» Уладзіслава Грыгеліч (злева) дапамагае сваёй сяброўцы даярка Анне Карзінік рыхтаваць хатняе заданне. Фота В. Захарэвіча.

РЭПАРТАЖ

НАД СЯЛОМ АПУСКАЕЦЦА ВЕЧАР

Над невялікай вёскай Некрашунцы яшчэ вісіць, быццам зачэпіўшыся за галінкі дрэў, ліловае перадаходнае сонца. Шумнымі групамі са школы выходзяць дзеці — скончыліся заняткі дружнай змены. Хлопчыкі і дзяўчынкі расхоўваюцца па хатах, і на вуліцы робіцца ціха. А праз паўгадзіны, калі ў вокнах ужо гараць вясёра агні, па дарозе ў мясцовую школу зноў становіцца людзмі. За парты, дзе толькі яшчэ сядзелі малышы, садзяцца многія з іх бацькоў і маці, калгаснікі сельгасарцелі «Светлы шлях».

Калі пачынаецца ў гэты час у Бялунцах і іншых вёсках Наскага сельсавета, дык убачыш прыкладна такую ж карціну: многія жыхары гэтых вёсак садзяцца за парты — больш пяцідзесяці чалавек. Вячэрняе ўвечары яны не азбуку і таблічку памнажэння. Тое, аб чым ім расказваюць настаўнікі, куды больш складана. Перад імі ляжаць падручнікі па алгебры, трыганаметрыі, фізіцы, хіміі. Тут ідуць заняткі па асобай праграме вясёра-нашых школ сельскай і рабочай моладзі. Гэтыя людзі атрымваюць свае атэстаты сталасці не як звычайна, у восемнаццацігадовым, а ў трыццаці — трыццаці пяцігадовым узросце, ці не праўда — атэстат сталасці ў трыццаці год? Але калі разабрацца, дык даўна ў гэтым нічога няма. Наадварот, заканамерна для гэтых, хто па розных прычынах не атрымаў своечасовай сярэдняй адукацыі.

Але паўстае законнае пытанне: а што ж думалі гэтыя людзі, калі ім было па восемнаццаці год? Ці ж тут, у вёсках

Радуншчыны, як і ва ўсіх вёсках былой Заходняй Беларусі, не былі адкрытыя школы, не была ўведзена абавязковая сямігадовая адукацыя?

Зразумела, былі, але не кожны хлопчык або дзяўчына ідуць у сваім юнацтве правільным шляхам. А вось цяпер, пазней, прыходзіцца выпраўляць гэтыя памылкі. Бо зрабіць гэта, як гаворыцца, лепш пазней, чым ніколі.

Вось, напрыклад, характэрная памылка юнацтва Сяргея Блашкі, калгасніка сельгасарцелі імя XIX з'езду КПБ. Скончыў шэсць класаў, звязаўся з не зусім разумнымі сябрамі. Угаварылі: «Хопіць табе цягацца ў школу, Сяргей, не надаеда зубрыць, ці што? Пайшлі працаваць, грошы свае будучы! Было б здавоўна, а без гэтых іксаў і іграў праживеш». Паслухаўся, пайшоў на трактар прычэпшыкам. Год працаваў, другі, трэці, добра справу сваю ведаў, нічога не скажаш. Здавалася б, нічога больш не трэба і не трэба. І памыліўся чалавек у жыцці і не трэба. І памыліўся, вельмі памыліўся Сяргей. Часта, бывала, пачнуць паміж сабой трактарысты размаўляць, куды маладзейшыя за яго хлопцы, а ён слухае іх і не зусім разумее, аб чым яны гавораць. Вось што значыць спыніцца на шасці класах! Зразумей Сяргей, што не хлебам адзіным жыве чалавек, што час цяпер на сяле ўжо не той, што і калгасу пратрэбы добра адукаваныя кадры. Зразумей і вырашыў: трэба ісці ў вясёра школу, у сёмы клас. А пасля васьмага — абавязкова ў сельскагаспадарчы тэхнікум.

Вось так крута і ўмела павярнула жыццё сцяжынку чалавека, павяло яго на добрую і вялікую дарогу ведаў.

Тяжкіх людзей у раёне набралася не мала, сталі пагаварваць, маўляў, трэба адкрыць вясёра школы. Ну а за гэтым ужо затрымакі не было. Работнікі сельсаветаў пагаварылі з настаўнікамі, і тыя, зразумела, згадзіліся ўзяцца на сябе дадатковыя клопаты. Асабліва гарача падтрымала гэтую карысную ідэю настаўніца з Воранава З. Каменева і настаўнік з вёскі Дацішкі М. Войтуль. Іх пачын падхапілі ў Клайманах, Трокелі, Ліпунках, Бянькохах і іншых вёсках. І вось вынік: калі ў мінулым годзе ў школах рабочай і сельскай моладзі Воранаўскага раёна павышалі свае веды каля трохсот чалавек, дык цяпер амаль у тры разы больш.

Зразумела, гэтыя людзі вучацца без адрыўу ад вытворчасці, у вольны ад работы час. Вядома, у многіх з іх ёсць ужо свае сем'і і бацькоўскія клопаты, але імкненне да добрай мэты — гэта само па сабе радасць. Для адных гэта радасць далучэння да больш высокай культуры, для іншых пачатак дарогі да новых, больш кваліфікаваных прафесій, якіх усё больш і больш патрабуе сённяшняе вёска. Гэты шлях ляжыць, безумоўна, толькі праз тэхнікум або інстытут. Але каму ў нас гэты шлях забаронен, калі ў цябе ёсць атэстат сталасці?

Працуючы ў канторы калгаса імя Гарына, Пётр Зінкевіч вучыцца ў вясёра школе. Скончыў адзінаццаці клас-

саў, паступіў вучыцца далей, на агра-лічэнае аддзяленне Навагрудскага сельскагаспадарчага тэхнікума. Хутка ён ужо будзе аграномам. А маладая калгасніца Тэрэза Сінкевіч заканчвае восьмы клас і адначасова займаецца завочна ў Гродзенскім сельскагаспадарчым тэхнікуме. Займаецца ў вясёра школе і даярка саўгаса «Пагародна» Анна Карзінік, а калі скончыць, марыць таксама паступіць у тэхнікум, стане заатэхнікам.

...І вось падыходзіць да канца яшчэ адзін работны дзень. Як заўсёды, калі ў вёсках загарваюцца электрычныя агні, у многія вясёра школы раёна спяшаюцца іх «вялікаўзростава» вучні. Спяшаюцца даяркі, палыводы, трактарысты, работныя, хто ў пяты, хто ў восьмы, а хто і ў дзесяты клас, бяруцца за падручнікі, уважліва слухаюць сваіх настаўнікаў. Кожны з іх ідзе да сваёй новай, вялікай мэты — да больш высокай культуры. Інакш жа цяпер ніяк нельга, гэтага патрабуе само жыццё.

В. КЛАПЦОУ, В. ВІКТАРАУ.

Воранаўскі раён.

В ТЬМУ — К СВЕТУ

ЗНАЕМЦЕСЯ, ГЭТА РАДЗІ-
МА ВАШЫХ БАЦЬКОУ!
THIS IS THE LAND OF
YOUR FATHERS!
C'EST LA TERRE DE VOS
PERES!

ПЕРВЫЕ ШАГИ

- ПОЭТИЧЕСКАЯ ЛЕТОПИСЬ ЭПОХИ
- РАСЦВЕТ НАРОДНЫХ ТАЛАНТОВ

Сейчас, если в Минске собирается международный симпозиум ученых, а французская энциклопедия помещает серьезное исследование о белорусской литературе, если хореографы Квебека присылают нам просьбу выслать описание народных танцев, а выставка белорусской художественной фотографии с большим успехом путешествует по странам Европы, — это никого не удивляет. Ведь всем хорошо известно, что Белоруссия давно занимает свое место на международной арене, как в области политической и экономической, так и в области культуры. Многотысячными тиражами расходятся на разных языках мира произведения наших писателей; хорошо знакомы зарубежному зрителю многие белорусские кинофильмы, мастерство артистов Государственной хоровой капеллы БССР под руководством Г. Ширмы и танцевального ансамбля под руководством А. Опанасенко.

Расцвет народных талантов, бесконечные возможности для роста и развития, всемирное признание — всё это дали белорусской культуре 47 лет Советской власти, 47 лет последовательного проведения ленинской национальной политики. Это не значит, конечно, что культура БССР возникла на пустом месте. Нет, она имеет богатейшие традиции, истоки которых восходят ко времени образования белорусской народности. Ее замечательными деятелями были Георгий-Франциск Скорина — первый восточнославянский книгопечатник, сподвижник русского первопечатника Ивана Федорова Петр Мстиславец, поэт Симеон Полоцкий, ученый Мелетий Смотрицкий, по грамматике которого учился когда-то Ломоносов, и другие выдающиеся просветители XVI—XVII веков. Много прекрасных писателей — гуманистов и демократов — дал XIX век. Это Ф. Богушевич, В. Дунин-Марцинкевич, А. Гуринович, Я. Лучина, который писал когда-то с болью и надеждой:

Солнце науки сквозь туч потемки
Проглянет ясно над нашей нивою.
И будут жить там дети-потомки
Доброю долей, долей счастливою.

Но людей, которые пробивались сквозь тьму бедности и невежества, до Октября были единицы. Даже перед самой революцией в Белоруссии не было ни одного высшего учебного заведения, ни одной школы на родном языке. Без грамоты, в тяжком труде и в вечной бедности наш народ сохранил свои легенды и сказки, признаваемые видными учеными лучшими из всех славянских сказок, танцы и песни, прекрасные узоры художественного ткачества, керамики.

Советская власть с первых же дней своего существования, несмотря на разруху, голод и постоянную угрозу нападения, принялась за осуществление культурной революции в стране. В Белоруссии, например, в 1920 году, в краткий промежуток мирной передышки между двумя интервенциями, были созданы съезды культпросветработников, на которых обсуждались вопросы внешкольного образования, деятельности изб-читален и библиотек, постановки музыкального и театрального дела и т. д.

В первый же послевоенный 1921 год был открыт Белорусский государственный университет, в 1922 году начал работать научно-исследовательский Институт белорусской культуры, реорганизованный впоследствии в Белорусскую академию наук.

Народ жадно тянулся к знаниям. Уже в начале 20-х годов грамотность населения поднялась до 60 процентов. Тысячи активистов работали в

ячейках «Долой безграмотность!» Это были самые первые шаги Советской власти в культурном строительстве. В течение довольно короткого времени неграмотность была совершенно ликвидирована, построены тысячи школ, открыты новые вузы, созданы театры и музеи. Менялся быт людей, внешний облик городов и деревень.

И вот сейчас, несмотря на тот колоссальный урон, который причинили республике фашистские оккупанты, Белоруссия является одной из самых развитых в культурном отношении стран мира. По количеству учащихся на 10 тысяч населения она идет впереди Англии, Франции, Италии и других капиталистических стран. В республике работают 26 институтов, 50 техникумов, 12 тысяч школ (в том числе 530 вечерних школ для рабочей и сельской молодежи). И это при условии, что образование в СССР полностью бесплатное, а в институтах, техникумах и специализированных школах учащиеся получают еще и стипендии. Способности и желание родителей определяют в Советском Союзе выбор жизненного пути.

Искусство стало доступно широким народным массам. Вкус к нему прививает печать, книги, радио и телевидение. Почти в каждом городском поселке и даже во многих деревнях имеются музыкальные школы. При районных и сельских домах культуры создаются многочисленные кружки. В республике работают народные театры, народные хоровые и танцевальные ансамбли. Почетное звание «народный» присуждается коллективам, достигшим почти профессионального мастерства.

Смотры народных талантов регулярно проводятся в Минске, называются они Декадами самодеятельного искусства. Вот и сейчас республика готовится к очередной такой Декаде. Наиболее способные участники смотров поступают затем в театральные институты или консерватории и становятся профессиональными исполнителями. Кроме того, в самые отдаленные уголки Белоруссии часто выезжают артисты, музыканты, художники, выявляют одаренных детей и посылают на учебу в Минск, где создана для них специальная школа-интернат с высококвалифицированными педагогами.

Не удивительно, что в таких условиях армия работников культуры и искусства всё время пополняется талантливыми, хорошо подготовленной молодежью.

Большой популярностью пользуются в Советском Союзе книги белорусских писателей. О чем же пишут наши литераторы? Если сказать очень кратко, их творчество — своеобразная поэтическая летопись социалистического и коммунистического строительства. В ней отражено все, чем жила и живет наша страна и ее люди: радость мирного труда, героика битв за Родину, гуманистические идеи мира и дружбы, вера в силу и мощь Советской державы... Но лучше это выразить поэтическими строками одного из популярнейших наших поэтов Максима Танка:

Тот, кто к дружбе стремится,
Нашу дружбу найдет,
Тот, кто к правде стремится,
Нашу правду найдет,

Тот, кто к песне стремится,
Нашу песню найдет,
А кто ветер посеет,
Тот бурю пожнет.

Гордостью нашего народа являются классики белорусской советской литературы Янка Купала и Якуб Колас, Змитрок Бядуля, Кузьма Чорный. Почетное звание народных писателей носят сейчас К. Крапива, М. Лыньков, лауреат Ленинской премии П. Бровка. Произведения И. Шамякина и А. Кулешова выдвинуты на соискание Ленинской премии этого года. Большой любовью пользуются книги Я. Брыля, В. Быкова, А. Адамовича. Молодое талантливое пополнение пришло в литературу. Это Г. Бородулин, В. Короткевич, В. Адамчик, Д. Бичель-Загнетова и др.

Успешно идут пьесы наших драматургов в девяти театрах республики, кадры для которых готовит театрально-художественный институт в Минске. Белорусская сцена воспитала таких мастеров, как Г. Глебов, А. Ильинский, П. Молчанов, Л. Ржецкая, Б. Платонов, В. Владомирский. В организации театрального дела, как, впрочем, и во всех остальных областях культурной жизни, нам огромную помощь оказала Российская Федерация. Так, в 20-е годы в Москве была создана Белорусская драматическая студия, которая пять лет работала под руководством выдающихся русских актеров, а затем вся труппа переехала в Витебск и основала там II Белорусский драматический театр, ныне театр имени Я. Коласа.

Такая же непосредственная и незаменимая помощь была оказана при создании первого в Белоруссии Минского музыкального училища — из Москвы сюда приехали известные музыканты и посвятили свою жизнь воспитанию белорусской молодежи. Сейчас в Белоруссии восемь таких училищ и, кроме того, консерватория, готовящая преподавателей, концертных исполнителей, а также кадры для Белорусского государственного театра оперы и балета. Работает в Минске филармония, для которой совсем недавно построено современное здание с огромным органом, сконструированным чешскими специалистами. Очень популярны в народе песни белорусских композиторов В. Оловникова и Ю. Семеняки, большим успехом пользуются у минчан опера А. Туренкова «Ясный рассвет», балеты Г. Вагнера «Свет и тени» и Е. Глебова «Мечта». И не только у минчан. Прошлогодние гастроли нашего театра в Москве встретили самый теплый прием у жителей советской столицы.

Связи русской и белорусской культуры крепнут с каждым днем. А проходившая в январе этого года по всей республике Декада, в которой приняли участие самые выдающиеся русские мастера, явилась подлинным праздником великого искусства братского народа.

У Мінску адкрыта рэспубліканская мастацкая выстаўна «На варце міру». На ёй прадстаўлена налі 500 твораў жывапісаў, скульптураў і графікаў. На здымках: карціна В. Жоўтан «Вораг прайшоў» і карціна з трыпціха В. Данцыга «На варце міру».

Тысячи посетителей прошли сквозь залы Государственного художественного музея, где собраны лучшие произведения белорусских художников и скульпторов (кроме того, музей располагает богатым собранием картин русских художников). Высокого мастерства достигли в своих реалистических полотнах В. Волков, В. Цирко, А. Гугель, А. Шибнев, М. Савицкий, Г. Поплавский и др.

Продолжает развиваться народное прикладное искусство: ткачество, вышивка, резьба по дереву, инкрустация. Мотивы народного творчества художники-оформители широко используют в интерьерах жилых домов и общественных зданий.

Новыми успехами может похвастаться и наша графика. На выставке лучших советских книг, журналов, и плаката, отмеченных дипломами на Всесоюзных конкурсах (кстати, эта выставка сейчас экспонируется в Минске), свое почетное место заняли поэмы Я. Купалы в оформлении А. Кашкуровича, «Гамлета» Шекспира в оформлении Б. Заборова и другие книги издательства «Беларусь».

Так Великая Октябрьская социалистическая революция не только сделала трудящихся хозяевами заводов и фабрик, земли и двorcов, но и приобщила бывших пролетариев и пахарей к достижениям мировой культуры, вооружила их знаниями, открыла пути в науку, литературу, искусство.

ARTS

In the centre of Minsk stands the Grand Opera and Ballet Theatre, a fine, colonnaded building. The theatre is always full.

25,000 Muscovites saw its performances recently at the Kremlin Palace of Congresses.

Last year its soloists toured many parts of the country, performing in the Urals, Siberia, the Tselinny Territory and Kamchatka, and wherever they went they found highly appreciative audiences. Meanwhile the Byelorussian Dance Ensemble toured Syria and the Lebanon, and the people of those countries expressed their enjoyment of the art

born on the banks of the Ne-man, Dnieper and Western Dvina.

Byelorussian circus actors spent two months performing in Bucharest.

Feature and documentary films made at the Byelorussian Film Studios have been shown in dozens of countries, including Indonesia, Burma and Africa. No one is surprised that

our gifted writer Yanka Bryl has toured Canada, that our gymnast Nikolai Miligulo became the champion of the GANEFO games in Jakarta, that Byelorussian teachers exchanged views with colleagues from other countries at a forum in Geneva. All these are natural events, testifying to the great gains of Byelorussia's cultural revolution.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ.

Моя дочка з дитинства мела страсть к рисованню. Когда она окончила школу, учитель посоветовал ей пойти учиться художника на фабрику, выпускающую вазы для цветов, чашки и тарелки. Когда она пришла, хозяин просмотрел ее документы и спросил: «Ваш отец русский?» — «Да». — «А почему у вас посредственные отметки по закону божьему?» Дочь ответила, что ее интересовали основные предметы и рисование. И все-таки из шестнадцати девушек, подавших документы, приняли одиннадцать, имевших немецких отцов и хорошие отметки по закону божьему, а моей дочери не оставалось ничего другого, как

пойти судомойкой в монастырь. Сын у меня слаб здоровьем, тяжелой работы выполнять не может. Мне предложили отдать его на месяц в католический дом отдыха для улучшения здоровья, но за это нужно уплатить 250 марок. А всего я получаю 600 марок, из них 100 марок за квартиру, 25 за свет, 15 за воду. И еще четверых нужно прокормить и одеть. Как здесь не сравнить положение моих детей с положением молодежи в Советском Союзе, где юношам и девушкам открыты широкие дороги в жизнь, где о здоровье каждого заботится государство!

А. ВИКТОРОВ.

ФРГ.

ГЭТА НАША АГУЛЬНАЯ СПРАВА

Вам, мабыць, будзе цікава ведацца, што 28 сакавіка ў Бруселі адбудзецца антыатамны марш бельгійскай моладзі. У ім прымуць удзел каля 30.000 чалавек ад больш чым 20 каталіцкіх, студэнцкіх, рабочых, сялянскіх і іншых арганізацый. Лозунгі ўдзельнікаў марша наступныя:

- Супраць распаўсюджвання ядзернай зброі, супраць шматбаковых ядзерных сіл.
- Ніякай атамнай зброі ў Бельгіі і для бельгійскай арміі.
- Спыненне ўсіх ядзерных выбухаў, уключаючы падземныя.
- Значнае скарачэнне ваеннага бюджэту Бельгіі і змяненне яго ў карысць сацыяльных і культурных патрэб і бескарыслівай дапамогі краінам, якія стаяць на шляху развіцця.
- Знішчэнне ўсіх відаў ядзернай зброі.
- Адмена ваенных пактаў.
- Поўнае раззбраенне, адначасовае і кантралюемае.

Так, што, як бачыце, народ Бельгіі не спыняе актыўнай барацьбы за мір і раззбраенне. Вельмі многа работы і ў нас, работнікаў Таварыства савецка-бельгійскай дружбы. У Шарлеруа пастаянна працуе цэнтр інфармацый па СССР, мы прадаём там савецкія кнігі, газеты, пласцінкі. У лістападзе мы адкрылі бібліятэку і рады адзначыць вялікую цікавасць бельгійскай грамадскасці да савецкай літаратуры.

З 27 сакавіка па 11 красавіка ў Шарлеруа будзе праходзіць вялікая камерцыйная выстаўка, у якой наш аддзел таксама прыме самы актыўны ўдзел.

Прыміце маё сардэчнае прывітанне і пажаданні поспехаў у нашай агульнай справе — барацьбе за дружбу і ўзаемаразуменне паміж савецкім і бельгійскім народамі.

Люсьен ГОНЬЯ,
сакратар аддзела Таварыства савецка-бельгійскай
дружбы г. Шарлеруа.

Бельгія.

BRAIN WORK

The first decrees of the Soviet Government gave the Byelorussian workers and peasants full access to schools, institutes, laboratories and libraries. In 1918 the Goretz Farming Institute was founded on Lenin's initiative. On February 25, 1919 a Decree was signed opening the Byelorussian State University.

Today Byelorussian higher schools train 30,000 specialists annually for industry and construction, transport and agriculture, public health and education. As in the rest of the Soviet Union, education is free and students receive state grants. Byelorussian higher schools also take students from other countries: from Cuba, Poland, Vietnam, Mongolia, Iraq and Ghana.

The headquarters for the Republic's scientific activities is the Byelorussian Academy of Sciences, established in 1928, which has a wide range of research programmes. Workers at the

Byelorussian Atomic Research Centre are probing the mysteries of matter. The laboratory of industrial thermal physics has developed a new highly efficient method of pipe-casting. Research into new methods of enriching potassium ore has been completed.

One of the latest achievements of Byelorussian scientists is worth recording in greater detail.

In the middle of November the press and radio described the unprecedented case of a man being brought back to life after 43 minutes of clinical death. The man, who was 22 years old, was dying. Despite all efforts he died, but it was decided to try an artificial heart-lung machine. The apparatus was switched on 38 minutes after he had «died», and five minutes later he began to show signs of life. He was saved. This miracle was performed by Professor S. Libov and his colleagues M. Rikitsky, senior research associate, and I. Klyavzunik, assistant Professor at Clinic No. 5 in Minsk. The outstanding Soviet surgeon and Lenin Prize winner B. Petrovsky described this event as a revolution in medicine.

ЛЮДЗІ, БУДЗЬЦЕ ПІЛЬНЫМІ!

Алена ВАСІЛЕВІЧ

дзень 1945 года іх было толькі 96...

Пётр Іванавіч Мішын прысутнічаў у якасці сведкі на працэсе 22-х былых ваенных злачынцаў, у гады вайны пераапранутых у белыя медыцынскія халаты. Працэс адбываўся ў Франкфурце-на-Майне. Вось як ён адбываўся...

— Злачынцы сядзелі, разваліліся ў крэслах і ўсміхаючыся, жавалі амерыканскую гумку... Я добра ведаў план Асвенціма. Ён вісеў цяпер на сцяне, і ад мяне патрабавалі «прычытаць» яго. Калі я зрабіў гэта, абаронца былых злачынцаў заявіў, што план зрэшты можна і... вывучыць. Да маіх паказанняў прыдзіраліся, стараліся мяне збіць, заблытаць... Злачынца Штарк, які ўласнаручна татуіраваў нас пячаткай смерцікаў, цынічна заявіў суду:

— На зямлі не засталася ніводнага сведкі: усе савецкія ваеннапалонныя ў свой час былі планавана знішчаны.

Напружанне судовай залы дасягнула краю. Што скажа сведка? Ад яго цяпер залежыць усё... І тады Пётр Іванавіч Мішын расхінуў на грудзях кашулю... Паважнуўся да суда. Да судовай залы. Да падсудных.

— Пазнаеце... — паказаў ён на свой смяротны лагерны нумар, — гэта вашай рукі знак, доктар Штарк... Не ўсіх савецкіх ваеннапалонных вы знішчылі.

Зала ўдрыганулася ад гневу і абурэння:

— Пакіньце катаваць сведку! Судзіце злачынцаў!

Суд не можа быць адкладзены. Чалавецтва не павінна дапусціць гэтага.

На трыбуну ўзімаецца тоненькая, як чарацінка, дзяўчына ў чорным. Гэта Ларыса Міхеда — балерына Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага акадэмічнага тэатра оперы і балета БССР.

— Я не памятаю сваю маму, — чуюць усе яе дрыжачы голас. — Я нават ніколі не сказала ёй гэтага слова: «Мама»... Фашысты разлучылі нас, калі я не ўмела яшчэ гаварыць. Я толькі ведаю, што мая мама, мінская падпольшчыца, як і вы, што сабраліся сёння на гэту сустрэчу, рабіла ўсё, каб нам, дзецям вашым, жылося шчасліва і бесклапотна. Такіх, як я, сірот, засталіся тысячы. Але мы не адчуваем сябе сіротамі. Нас абгарэла і вывела ў людзі другая добрая маці — Радзіма.

...З пунсовым сцяжком на грудзях сядзіць у зале, слухае Ларысу і не можа стрымаць слёз Зінаіда Мураўёва... Дваццаць гадоў назад яна была толькі «нумарам»... 62 015. У Асвенціме, як і гэта дзяўчынка, яе сын быў разлучаны з ёю, маці... І вось дваццаць гадоў яна ўсё шукае свайго сына. Дваццаць гадоў піша

пісьмы, куды толькі можа, і ўсё пытаецца, усё просіць: «Людзі добрыя! Можна ведаце, можа памятаеце такога светленькага, з блакітнымі вочкамі хлопчыка Геначку... Генадзія Паўлавіча Мураўёва. Нас вывезлі ў Асвенцім з Віцебшчыны. Тады, у 1944 годзе, яму было чатыры гады... У яго была прыкмета: воспінка на пераносі. І быў таксама лагерны нумар... 149 850 на ручцы»...

Можна знойдуцца людзі, якім вядомы лёс Шурачкі Каралёвай. Яе лагерны нумар 77 323. Маці Шурачкі Надзея Каралёва таксама не згубіла надзеі на сустрэчу з дачкой, не перастала сніць яе і чакаць... Адгукніцеся на гэты заклік, напішыце ў рэдакцыю.

На святкаванні 20-й гадавіны вызвалення Асвенціма прыехалі былыя савецкія вязні — урачы... У прэзідыуме з мудрым спакойным тварам, як снег белая, сядзіць Волга Мікітаўна Кліменка. Яна прыехала з Кіева. Поруч з ёю — Любоў Якаўлеўна Алпатава. Яна з Нікапаля.

Каб не яны... Каб не яны — не прыехалі б сёння на сваю сустрэчу вельмі і вельмі многія з тых, хто прыехаў, хто выжыў... Яны і лячылі хворых, і падкармлівалі знясіленых, і мужным словам падтрымлівалі надзею.

На трыбуне Любоў Якаўлеўна Алпатава:

— На судовым працэсе ў Франкфурце-на-Майне былі прыцягнуты да адказнасці тыя, хто кашчуіна папіраў высакароднае званне ўрача. Гэта яны, нелюдзі ў белых халатах, праводзілі свае злачынныя вопыты на вязнях канцлагераў... Не ў пераносным сэнсе, а літаральна фашысцкія каты выкачвалі ў сваіх лабараторыях усю да кроплі кроў з дзяцей і ваеннапалонных. І рабілі яны гэта з нямецкай дакладнасцю... Ужо на другі дзень раздзелены па групах, запячатаныя ў ампулы, тэрмамы і бітоны, гэта святая людская кроў адпраўлялася на Усход, у нямецкія шпіталі для тых, хто катаваў і забіваў нас...

Мы не маем права забываць пра гэта! Не маем права дараваць гэтага!

...Так скончыла свой гнеўны пратэст Любоў Якаўлеўна Алпатава.

— Не маем права забываць! — аднымі грудзямі адгукнулася ёй уся зала.

— Не маем права! — рэхам азваўся «Бухенвальдскі набат»... Яго ўсе прысутныя на гэтым вечары спявалі стоячы...

Люди мира!
Будьте зорче втрое,
Берегите! Берегите!
Берегите мир!..

На здымку: дзеці Асвенціма Ларыса Сівая і сёстры Люба і Таіса Літвінавы. Ларысе тады было чатыры гады, Любе шэсць і Таісе дзевяць.

Фота П. Нікіціна.

«Голас Радзімы» № 10 (865)

ПОЧЕМУ МЫ ВАС ЛЮБИМ?

ЭНЦО
РАВА,
ИТАЛЬЯНСКИЙ
ПИСАТЕЛЬ

Хотите знать, что думает итальянец о русских, вернее, какими он их себе представляет? Что ж, давайте посмотрим, какой, так сказать, «стереотип» создал себе итальянец, кое-как соединив в своем представлении разрозненные, а порой и противоречивые сведения.

Речь идет именно о стереотипе; так, некоторые у нас считают французов «ветренными», американцев — «шумливыми и плохо воспитанными», англичан — «чопорными и скучными».

Все это, разумеется, «общие места», этакое вошедшее в традицию условности, но и они что-то да значат. Так, корреспондент какой-нибудь буржуазной итальянской газеты, возвратившись из поездки по Западной Германии, может взахлеб расхваливать западногерманскую социальную систему, но о «немце как таковом» (как будто есть такой) он все равно будет отзываться плохо и обязательно пострадает — хоть намеком — выразить свою к нему антипатию.

И тот же самый журналист, побывав в Советском Союзе, может писать черт знает что о советском строе, но о советском человеке, как правило, отзываться очень хорошо: «что поделаешь — мне они симпатичны».

В общем все дело не столько в объективном, сколько в

субъективном мнении, не столько в велениях рассудка, сколько в велениях сердца, какой-то взаимной симпатии.

В том, что советский человек симпатичен итальянцам, не приходится сомневаться. В начале нынешнего года, например, у нас был проведен оригинальный телевизионный конкурс, в ходе которого самым лучшим неаполитанским песням противопоставлялись лучшие песни мира. Победили, разумеется, неаполитанские песни (могло ли быть иначе?).

Но самый настоящий триумф выпал на долю песни, занявшей третье место. А песня эта — «Подмосковные вечера» в исполнении советского певца.

Так чем же объясняется успех этой песни? Тем, что она красива? Конечно. Но еще и тем, что она русская, то есть тем, что итальянцам представился случай выразить симпатию к русским.

Если вы попросите объяснить вам это явление, ответы будут самыми различными, но, взятые вместе, они, пожалуй, помогут набросать схему, в которой даже «отрицательные моменты» каким-то странным образом лишь усиливают впечатление всеобщей благожелательности. Итак, вот она, эта схема.

Русские добры. Многие итальянцы имели возможность сделать такой вывод, прочитав произведения Толстого

или Достоевского. Еще больше они могли в этом убедиться во время войны. Итальянские солдаты, возвратившиеся на родину после разгрома на Дону и вспоминая о своем ужасном отступлении, рассказывали и о милосердии, человечности и доброте советских людей, мирную жизнь которых их послали разрушить. В те годы по всей Италии только и говорили об этой человечности.

Недавно на наши экраны вышел новый фильм Де Сантиса «Итальянцы, славные ребята». Наши зрители смотрят этот фильм, мысленно переводя название на свой лад: «Русские, славные ребята», и считают, что оба эти выражения эквивалентны.

Русские — хранители традиций XIX века. Быть может, благодаря балету, Большому театру, классическому роману и не знаю, чему еще, итальянец считает советский народ (идуший, как всем известно, в авангарде технического прогресса) хранителем лучших традиций XIX века.

Объясняется это, возможно, тем, что все крикливые моды, все самое пошлое приходит к нам из Америки, тогда как в СССР с уважением относятся к богатству гуманистических традиций.

Но когда у нас говорят «девятнадцатый век», то под этим подразумевают обычно честность, скромность, уравнове-

шенность, серьезность, умение наслаждаться хорошей музыкой, хорошими книгами и картинами, верность дружбе, прочность семейных устоев, взаимное уважение, чистоту нравов, в общем все, что в нашем современном обществе оказалось под угрозой.

Русские порывисты сверх меры. Это весьма распространенное у нас мнение не делает образ советского человека менее привлекательным. Дело в том, что итальянцы считают себя людьми горячими, темпераментными, а народы других европейских стран, за небольшим исключением, — спокойными, хладнокровными; и только русские в этом отношении порой превосходят самих итальянцев.

Знакомые нам по литературе и кинофильмам русские уж если гуляют, — так гуляют, они любят спать днем, а работают ночью, спорт долго и увлеченно, книгу обожают, как женщину, — в общем отличаются чертами, которые итальянцы находят весьма симпатичными.

Эти слабости кажутся тем более очаровательными, что обнаруживаются они у людей во всем остальном очень сдержанных и суровых людей, которые блестяще играют в шахматы, одеваются с подчеркнутой строгостью, всегда стремятся к высокому идеалу и относятся к жизни чрезвычайно серьезно.

«КУПЕЦ ЯПІШКІН» НА ЗАВОДСКОЙ СЦЕНЕ

крикливой манеры. Міжвольную ўсмешку выклікаюць паведамленні: «Десять серий за вечер!», «Лепертуарь — Драма! Комедия! Опера! Болель!»». «Кинематограф» первого экрана с Марсом Линдером и Пренсом! и проч». У заключении — «Отелло, Мавр Венецианский, приспособленная к сцене потрясающая драма, историческая трагедия Великого Виллиама Шекспира, первого писателя городов Англии и с роскошной обстановкой выписанной из Лондона». I үсё гэта — па сходнай цане, як паведамляюць афішы ўладальніка тэатра «Менестюр» пад назвай «Счастливая Аркадия», купца 2-й гільдыі Арыёма Сасіпатавіча Япішкіна: «От 20 до 55 капеек». Да таго ж — «Внимание! Галоши и пальто можно не скидывать!».

А паміж крэслаў па зале ходзяць тэатральныя «гёрлз» і, звартаючыся да вас вельмі начіва («пожалуйста, судары!»), «смиренно просим, сударыня!», прапаюваюць праграмы, даюць тлумачэнні.

Гэтыя «гёрлз» (іх няма ў Міровіча) — цудоўная выдумка трактаразаводцаў. Іх візіт у зал — нібы перакідны мостік ад падзей паўвекавой даўнасці да нас, сённяшніх глядачоў. Захоўваючы сур'ёзнасць на сваіх тварах (о, як сугучна яна ўрачыстасці моманту), што ні гавары, а васьмь узнімецца заслона і загучыць, згодна з праграмай, «спіяніна фабрыкі Шрэдэр», пачуюцца рулады «вядомага італьянскага тэнара». «Гёрлз» прыносяць у гэту ўрачыстую атмосферу адценне лёгкай іроніі, нават здзеку.

Так у спалучэнні сапраўднасці падзей з іранічнымі адносінамі да іх пастаўлены абедзве пароды, аб'яднаныя ў адзінае прадстаўленне. Так «пакутуе» ў ролях Дзэдэмоні і Вялегы актрыса Гваздзінская, якую іграе Святлана Скірда, настаўніца заводскай школы. Так выконваюць «Свята матылькоў», названая італьянскай прыдворнай баярынай нейкая «Манька» і далёка не паветраныя ўдзельніцы кордэбалета. Так у суправаджэнні дзвюх гітар выступае з сентыментальным і пошлым рамансам італьянскі «сола-тэнар» (які-небудзь «Ванька» або «Яўграф»).

Акцёры ў тэатры Япішкіна

ледзь паспяваюць скончыць адну серыю, як ужо трэба ўключыць у новую. I ў кожнай у іх — па дзве-тры ролі. «Хутчэй!» — падганяе гаспадар. Калі ж артыст Рычардаў — фарсавы доктар, ён жа оперны Альфрэд, ён жа герой-палюбоўнік і ён жа Атэла, — забаставаў, адмовіўшыся скарачаць маналогі Шэкспіра, Япішкін уваходзіць у транс:

— Нас не злякаеш, мы народ цёрты. Повар у трахіцы аднойчы забаставаў, дык і то я дзела не спыніў, і сам за пліту ўстаў, а там справа цяжэй, чым твайго Ацелу сыграць... Давай кусцом!

I купец другой гільдыі Арыём Сасіпатавіч Япішкін, ледзь увайшоўшы на сцэну, душыць Дзэдэмону, смерць якой у яго тэатры раўназначна гібелі мастацтва. Гэту гібель аплкавае п'янымі слязмі Рычардаў (яго ролю выконвае рэжысёр тэатра А. Бяляеў). А Япішкін (тэрміст ліцейнага цэха Г. Пушкевіч) радуецца:

— А я скажу адно: эх, братцы вы мае, калегі, сыраў я Ацелу і ўсёй душой палюбіў рускае мастацтва. Усё сам буду іграць... Валяй дзясную серыю!

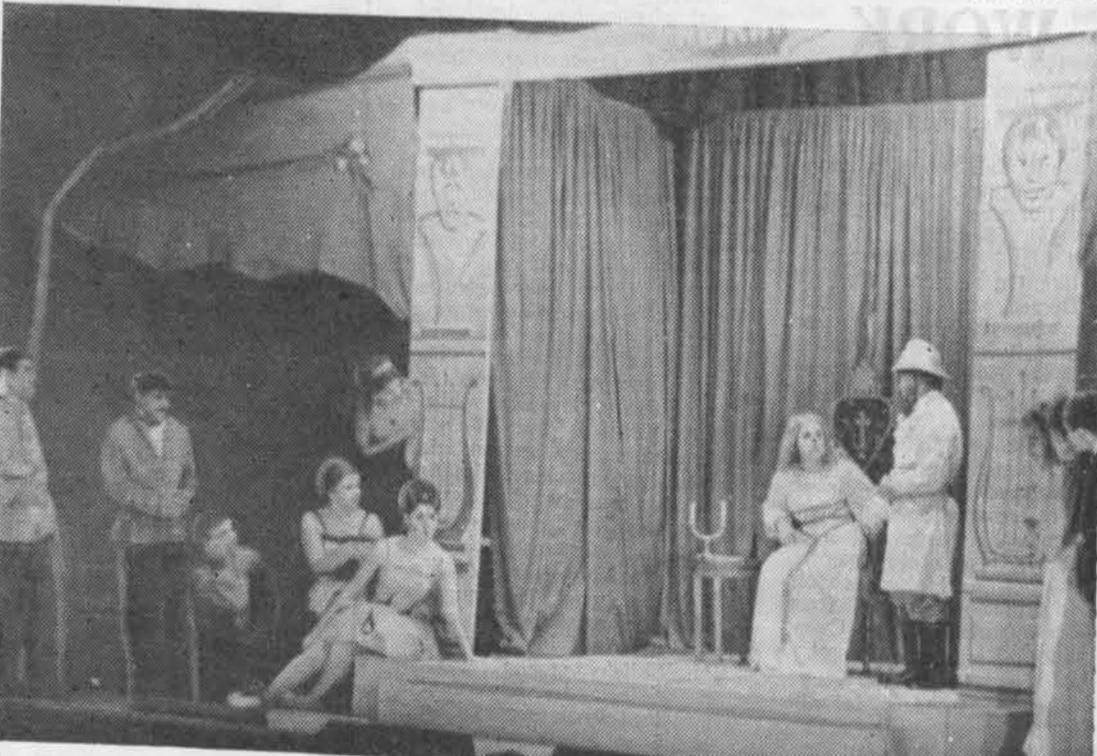
Такі фінал «Купца Япішкіна».

Як працяг гэтай вострай сатыры ўспрымаецца другое аддзяленне спектакля — фарс «Графіня Эльвіра». Тут перад намі паўстаюць япішкіны не камерцыйныя, а «духоўныя», «бескарыслівыя». Яны — у ваенных мундзірах. Галоўны сярод іх — барон фон Брэйфард, аўтар бяэсэнсавых і пошлых сцэн з вялікавецкага жыцця, які прымушае сваіх падначаленых — салдат «пераўвасабляцца» ў вобразы «графінь», «граф'ёў» і гаварыць на сцэне па-французску.

Рэжысура і выканаўца ролі барона фон Брэйфарта (былы рабочы МТЗ, студэнт політэхнічнага інстытута Г. Белацаркоўскі) праводзяць думку аб тым, што япішкінаўшчына «платанічная» нічым не лепш (калі не горш), чым камерцыйная. Гэта думка падмацоўваецца і выкананнем ролі яфрэйтара Паўлюка (ён жа графіня Эльвіра), радавога Нутрыхіна (ён жа стары граф), радавога Збышкі (ён жа граф фон Шпіль), радавога Парамонава (ён жа графіня-маці) і асабліва яфрэйтара Сідарэнкі (ён жа лакей).

У заключэнне я хацеў бы зноў вярнуцца да праграмы, атрыманай перад спектаклем у доме культуры мінскіх трактаразаводцаў. Яе змест сам па сабе, як мне думаецца, у пэўнай меры вызначае сэнс і ідэю пастаюўкі міровічкіх мініятур. Там, у праграме, побач з «лепертуарам» тэатра купца Япішкіна пералічаны назвы твораў, увайшоўшых у рэпертуар Народнага тэатра. Сярод іх — камедыя І. Козела, маладога беларускага драматурга, А. Астроўскі, С. Найдзёнаў, Б. Балтэр, Харпер Лі. I «Рэжыём» Р. Раждзественскага, пастаўлены ўдзельнікамі тэатра і яго дзіцячай студыі (больш 70 чалавек). А калі прадоўжыць расказ аб мастацтве трактаразаводцаў, дык як не ўпамінуць хоць бы аб іх ансамблі танца, які вельмі папулярны ў рэспубліцы і за яе межамі, пабываў неаднаразова ў Маскве, ездзіў у Польшчу. Параўнайце гэта з «мастацтвам» япішкіных і брэйфартаў, і стане відавочным, што натхніла трактаразаводцаў у мініятурах Я. Міровіча: высель, гнёўны пафас яго мары аб сапраўдным мастацтве!

Г. КОЛАС.

Сцэна са спектакля «Тэатр купца Япішкіна».

Фота Ул. КРУКА.

НОГИЯ ведаюць словы Маякоўскага:

Вокруг него
его подхалимы —
патриоты —
приспособились
Вовы —
пишут,
руки предавшие
вымыв:
— рабочий,
дерись до
последней крови!

Але, відавочна, толькі тэатралам відома, што гэта вызначылі лжэпатрыяў-прыстасаванцаў паэт узяў з чазвы п'есы аднаго з віднейшых дзеячоў беларускага тэатра Яўсцігнея Афінагенавіча Міровіча — п'еса, якая так і называлася: «Вова прыстасаванца».

Яна была вельмі папулярнай у Расіі ў гады першай імперыялістычнай вайны. Да гэтага часу сустракаецца ў нашым лексіконе і іншы крылаты выраз — «Тэатр купца Япішкіна», сінонім тэатра халтурнага, дзе мастацтва забыта камерцый, прадпрыемальніцтва. Гэтыя словы таксама народжаны некалі фантазіяй Міровіча-драматурга.

Імя Міровіча звязана ў роўнай ступені з рускай дарэвалюцыйнай і беларускай савецкай сцэнай. Акцёр, рэжысёр, педагог, драматург, аўтар больш сарака п'ес, частка з якіх увайшла ў зборнік, выдадзены ў 1957 годзе ў Дзяржаўдавецтве БССР, а большая частка (дакастрычніцкая) захоўваецца ў Ленінградскай публічнай бібліятэцы імя Салтыкова-Шчадрына, — вось хто такі Я. А. Міровіч-Дунаеў. Дададзім да гэтага: пачаўшы сцэнічную біяграфію ў пятнаццацігадовым узросце з арганізацыі ў Пецярбургу «Юнацкага тэатра», ён закончыў яе ў званні Народнага артыста Беларускай ССР.

Востра, грацыёзна, весела паставіў нядаўна дакастрычніцкія п'есы Міровіча Народны тэатр дома культуры Мінскага трактарнага завода. Гэта «Тэатр купца Япішкіна» і «Графіня Эльвіра». Рэжысёры спектакля А. Бяляеў і Б. Берцінг змаглі раскрыць інтанацыйнасць думкі, насмешку і грамадзянскую злосьць «вясёлага Міроша», як звалі некалі ў тэатральным Пецярбургу маладога Міровіча.

Яшчэ да пачатку спектакля, уваходзячы ў глядзельную залу, вы настройваецца на гэтую «міровічкую» інтанацыю. На сценах і па баках партала развешаны рэкламы са старымі шрыфтамі, у нейсьменнай

Чалавек, вясна і сонца

Песня

— Ну, а цяпер Настуля, праспявай дзядзечку песню.

Шасцігадовая дзяўчынка адразу апусціла на кулачок сваю галаву і з гаротным выглядам цікавата зацягнула даўнюю песню.

Так, мусіць, некалі спявала, вярнуўшыся з панскага поля, Настуліна бабуля. Падпёршы рукою галаву, працяжна і вельмі гаротна. Так навучыла яна і сваю ўнучку.

А бабулі няма ўжо на свеце. Я яе ні разу і не бачыў. І жыццзя таго таксама няма. Ні Настуля яго не ведае, ні я. І не ўведаем, бо яно ўжо ніколі не вернецца.

Бабка ў песні сваёй расказала пра тое жыццё. І гэтая песня асталася. Мабыць, назаўсёды. Каб не забываліся, каб помнілі.

Хлопчык і сонца

Сонца свяціла дзеля хлопчыка. Яно хацела сагрэць яго апошнія хвіліны.

Фашысты ведалі, што хлоп-

чыкай бацька не здасца, што ён і надалей будзе партызаніць. Яны ж мелі сілу толькі над шасцігадовым заложнікам.

Хлопчыка прывялі да ямы, пачалі цэдзіць. А ён стаяў і пачаў пра што не думаў. Ды аб чым было думаць—у жыцці ж яшчэ нічога не пражыта.

Хлопчык толькі ўзглядаўся на сонца, і яно іскрылася промямі ў яго сінях, як і само неба, вачанятах.

Калі б сонца магло чым памагчы...

Але яно ўмее памагачь людзям толькі сваім святлом і цяплом. А хлопчыку гэтага ўжо не трэба было.

І сонца схавалася за хмарку. Калі б яно магло чым памагчы, калі б толькі магло...

Клопаты

У людзей былі свае клопаты. Яны навава будавалі дамы, садзілі маладыя дрэўцы, засявалі збажыною поле. Але забыліся засыпаць ваенны акуп. Там знайшла сабе прытулак маленькая чаромха. На самым дне ямы яна пусціла каранні.

Раслі, багацельновыя дамы, шчодрэ дарыла поле, у садах гайдаліся першыя яблыкі. Усё шырэй займала месца на зямлі акупная чаромха. Хацела хутчэй сабою закрыць старую яму—загаіць апошняю рану зямлі, каб яна нікому не напамінала пра чалавечы боль.

Час прыносіць людзям новыя клопаты. Штовясны клопача і чаромха. Яна стараецца рака апрацуцца ў зелень, каб дзень чалавечае Перамогі вітаць маладым вясёлым пошумам.

Каляска

Малады чалавек коціць каляску. Купіў яе на сына—ён збіраецца стаць бацькам.

На тратуары пайносеўка людзей. І ўсе ахвотна саступаюць калясцы—даюць дарогу будучаму чалавеку.

І ва ўсіх, хто бачыць новую каляску, знікае сур'езнасць і заклапочанасць. Яны прыветліва ўсміхаюцца. Усміхаецца з нябеснай вышыні і сонца—яго першыя вясновыя промяні па ўсім снезе панасыпалі агністых пярскай. Усміхаецца ўсім сустрэчным і малады чалавек. Ад шчасця.

Хутка ж стане бацькам.

Падарунак

Роды былі цяжкія і доўгія. Хлопчык з'явіўся на свет тады, калі ўжо зачынаўся новы дзень.

Да маладога доктара падбегла медсястра.

— Вам цэлы вечар званілі. Усё пыталіся... Казалі—ваш дзень нараджэння... Прабачце... я не магла... вы ўсё былі занятыя...

Доктар толькі цяпер зразу меў, што прайшлі дзень і ноч, што большую частку свайго дня ён прастаяў каля будучай маці. Ён успомніў і сваю маці, якая раніцай выпраўляла яго на работу. На памяць прайшлі яе словы:

— Раней усё не выпадала святкаваць твае імяніны. А сёння... Ты ж пайшоў ужо на свой хлеб, мне стала лягчэй. Цяперка мы адсвяткуем за ўсё... Разам з тваімі таварышамі. Я ўжо і падарунак...

Спакваля адлічваючы час, мерна цікаў насценны гадзіннік. Марудна цягнуліся хвіліны. Доктар, забыўшыся на стому, усё яшчэ стаяў пablізу маладой маці...

Заплакаў хлопчык. Знясіленая, змучаная, але ішчаслівая маці запытала:

— А як вас завуць?

— Міхась, — думаючы пра сваё, сказаў доктар.

Маці павярнулася да сына. — Не плач, Міхаська, не плач...

Міхасём на свеце стала больш.

НА КАТОК.

Фотаэцюд.

НЕЗВЫЧАЙНЫЯ ПРЫГОДЫ ХЛОПЧЫКА БУЛЬБІНКИ

Прыгоды прыходзяць нечакана. І часцей за ўсё яны здараюцца з тымі, хто дрэнна ведае жыццё.

Убачыў Бульбінка салдацкую каску, збітую з галавы гітлераўца яшчэ ў час вайны.

— Ой! — узрэдаваўся хлопчык. — Можна пагойдацца... — З вайсковымі рэчамі дрэнны жарт, — буркнуў вожык. — Гойдайся сабе, а я пайду лавіць мышэй. Бывай!

— Вожык, ты не ўяўляеш, як гэта цудоўна! — крыкнуў яму ўслед Бульбінка і...

... трапіў у пастку.

АДН—ПАВЕДАМЛЯЕ—АДН

ТАЙНЫ ІГНАЦЬЕЎСКАЙ ПЯЧОРЫ

Двух'ярусная Ігнацьеўская пячора ў раёне ракі Сім на Паўднёвым Урале названа імем старца Ігнація. Жыў ён тут год сто назад, тут жа ў пячоры памёр і пахаваны. Па адных паданнях, Ігнацій быў простым вандрунікам, па іншых—злачынцам, які ўцёк ад паліцыі. Аднак не яго жыццё, а сама пячора ўяўляе вялікі інтарэс для вынаходнікаў. Яна цягнеца на многія кіламетры. З часам некаторыя хады закрыліся вапнавымі нацёкамі. Знайсці гэтыя хады можна—і тады следпытаў чакаюць цікавыя адкрыцці ў таямнічых галерэях.

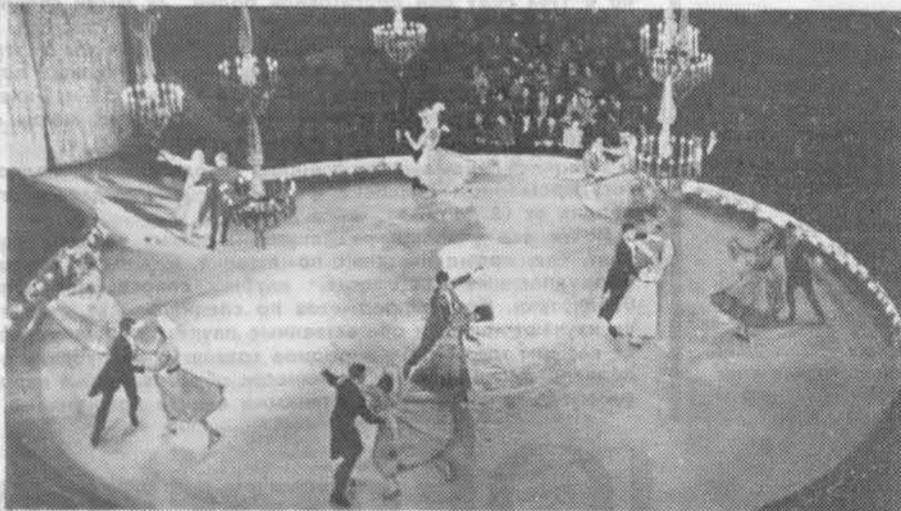
Велізарную цікавасць уяўляе раён пя-

чоры ля ракі Сім. Тысячагоддзямі працуюць тут падземныя воды, утвараючы ў пластах вапнякоў і гіпсаў гіганцкія пустоты.

Непадалёк ад сяла Сергіеўка ёсць яшчэ адна пячора, якая таксама чакае сваіх даследавальнікаў. Вывучаная частка яе не вельмі вялікая, але, відаць, і яна цягнеца далёка ў карставых тоўшчах. На сцяне пячоры, з правага боку ад уваходу, бачны малюнак галавы льва, нанесены, відаць, разцом старажытнага мастака. Сімскі карставы раён пакуль яшчэ поўны загадак.

РАДАСЦЬ НА ЛЁДЗЕ

МАСТАЦТВА СПРЫТНЫХ І СМЕЛЫХ

ЦЫРК на лёдзе! Гэтыя словы, што заўсёмі нядаўна з'явіліся на рэкламных шчытах, паведамлілі аб нараджэнні ў савецкай краіне новага віду мастацтва. Да гэтага часу яшчэ не было такога артыстычнага калектыву, які б стварыў і паказаў прадстаўленне, што спалучае ў сабе музыку і харэаграфію, мастацкую гімнастыку і акрабату, арыгінальныя жанры мастацтваў і нават дрэсіроўку жывёл. Такі, пакуль адзіны, маладзёжны калектыў стварылі майстры савецкага цырка. У яго ўвайшлі найбольш здольныя юнакі і дзяўчаты, якія добра валодаюць канькамі і маюць пэўныя артыстычныя даныя. З 3 600 удзельнікаў конкурсу на права ўвайсці ў новы артыстычны ансамбль было адабрана 46 лепшых з лепшых. Разам з ужо вопытнымі майстрамі цырка і здольнымі канькабежцамі-фігурыстамі яны і стварылі новы мастацкі калектыў.

Савецкі цырк на лёдзе з першых жа дзён прыцягнуў увагу аматараў гэтага віду мастацтва і буйнейшых спецыялістаў і работнікаў цырка з брацкіх сацыялістычных краін, а таксама з Англіі, Францыі, Аўстрыі... Многія замежныя госці, якія прыязджаюць у Маскву або Мінск, — расказваў дырэктар Цэнтральнай студыі цыркавога мастацтва В. Гаглард, — імкнуцца пазнаёміцца з нашай першай праграмай, якую мы паказваем цяпер у сталіцы Савецкай Беларусі. Больш таго, некаторыя замежныя майстры мараць ужо аб тым, каб стаць паслядоўнікамі нашага пачынання, стварыць і ў сябе такі ансамбль. Што ж, пажадаем ім поспеху.

Чым жа вабці глядача цырк на

лёдзе? Перш за ўсё тым, што артыст, з'яўляючыся адначасова і віртуозным канькабежцам, раскрывае тут новыя грані сваіх здольнасцей, а яркі, з густам аформлены спектакль усяго ансамбля акцэраў, якія выступаюць на ледзяным полі, уяўляе сабой цудоўнае, вясёлае і прывабнае відовішча. Артысты цырка паказваюць сілу, спрыт і прыгажосць.

Праграма спектакля налічвае каля дваццаці розных па форме і зместу нумараў. Але кожны з іх па-свойму цікавы. Самае ж вялікае эстэтычнае задавальненне даюць глядачам танцоўшчыца на трапецях, гімнастыкі на канатах, выканаўца заўзятай рускай «Масленічкі», прыгожага «Пушкінскага вальса» і забаўнага тацца «Ля самавара».

Нельга не сказаць аб надзвычай вялікім поспеху нумара «Дрэсіраваныя мядзведзі», падрыхтаванага маладым савецкім дрэсіроўшчыкам Анатолем Маёравым. Не будзем крывіць душой, часам нават чалавеку нялёгка навучыцца хадзіць на каньках, а Маёраў прымусіў сваіх чацвераногіх «выхаванцаў» стаць на канькі і навучыў іх лёгка і плаўна (на дзвюх нагах) рухацца па ледзяным полі. Больш таго, яго выхаванцы танцуюць на лёдзе і іграюць на музычных інструментах, «мяюць бялізну» і падмятаюць манеж, «падарожнічаюць» па ледзяных «трасах».

Пасля гастроляў у Мінску першы савецкі калектыў цырка на лёдзе ў сярэдзіне мая працягне паказ сваіх выступленняў на поўдні краіны — у горадзе Сочы, а потым наладзіць вялікае гастрольнае турне па буйнейшых гарадах раду замежных краін.

А. ФІЛІПАУ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77,
ДОМ ДРУКУ,
РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ».